

УДК 636.082.22/28.033

© 2012

*Доротюк Е. М., доктор сільськогосподарських наук, професор,
Прудніков В. Г., доктор сільськогосподарських наук, професор*
Харківська державна зооветеринарна академія

Колісник О. І., кандидат сільськогосподарських наук
Агрофірма «Світанок», Харківська область

РІСТ І РОЗВИТОК БИЧКІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ СТВОРЮВАНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АНГУСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ

Рецензент – доктор сільськогосподарських наук, професор Ю. Д. Рубан

Наведені результати дослідження росту та розвитку бичків різних генотипів створюваної української ангуської м'ясної породи. Встановлено, що бички здатні впродовж тривалого часу зберігати високі середньодобові прирости живої маси на рівні 1000 г і більше за повільного накопичення жиру. При інтенсивному вирощуванні бички нової створюваної української ангуської породи в усі вікові періоди істотно перевершували аналогів, які широко розповсюджені в Україні. За живою масою і середньодобовими приростами вони у 18-місячному віці досягли живої маси 570 кг (проти 425 кг у ровесників контрольної групи).

Ключові слова: порода, тип, жива маса.

Постановка проблеми. Розвиток спеціалізованого м'ясного скотарства і виробництво високоякісної яловичини в Україні стримується малою чисельністю поголів'я худоби вітчизняних м'ясних порід. Масовий імпорт м'ясної худоби нині практично неможливий через дорожнечу та нестачу у сільськогосподарських товаровиробників валютних коштів.

Для розв'язання означеної проблеми необхідно збільшити чисельність існуючих і створити вітчизняні конкурентоспроможні м'ясні породи, використовуючи місцевий та світовий генотип. Про це свідчать досягнення у м'ясному скотарстві США, Канади, Франції й інших високорозвинутих країн, а також наукові та виробничі доробки вчених і практиків України. В результаті тривалої селекційно-племінної роботи створені українська, волинська, поліська та південна, а також знам'янський тип поліської м'ясної породи, хоча чисельність поголів'я їх допокищо незначна.

Крім того, в Україні утримується у невеликій кількості імпортна худоба: абердин-ангуська, шаролецька, лімузинська та інші м'ясні породи.

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Дослідження показують, що майже для всіх м'ясних порід характерна незадовільна і низька молочність, а відтак і невисока жива маса телят при відлученні. З метою підвищення живої маси їм додатково згодують концентровані корми, що супроводжується подорожчанням приросту й зменшенням прибутку. Саме це і є стримуючим фактором до широкого їх використання в умовах ринкової економіки [1, 3].

Відомо, що найрозповсюдженішою у багатьох країнах світу є абердин-ангуська порода, яка вважається неперевершеною за якістю м'яса та легкістю отелень завдяки невеликій живій масі приплоду (20–26 кг). Із імпортних м'ясних порід в Україні ця порода також найбільш широко розповсюджена.

Абердин-ангуси належать до дрібних порід: корови мають живу масу 450–500 кг, бугаї-плідники – 800–900 кг. Це пояснюється їх інтенсивною селекцією за скоростиглістю; це позначилося також на схильності тварин до раннього ожиріння, що негативно впливає на інтенсивність росту [2]. Невисока енергія росту молодняку зумовлена низькою молочністю корів-матерів.

Завдання дослідження – провести порівняльне вивчення особливостей росту і розвитку бичків різних генотипів у процесі створення української ангуської м'ясної породи.

Матеріали та методика дослідження. Для досліду в АФ «Світанок» Нововодолазького району Харківської області було відібрано чотири групи бичків (див. схему). Від народження до 8-місячного віку їх вирощували на підсосі. Для визначення росту бичків щомісячно проводили зважування, на основі якого вираховувалися середньодобові прирости.

Схема науково-господарського досліджу

Група	Походження	Генотип	n
I, контрольна	абердин-ангус, ч/п	дрібний	10
II, дослідна	абердин-ангус, дрібний x ангус крупного типу	F ₁ української ангуської породи	10
III, дослідна	аберди-ангус укрупнений x ангус крупного типу	F ₁ української ангуської породи	10
IV, дослідна	F ₁ український ангус x ангус крупного типу	F ₂ української ангуської породи	10

Абсолютний приріст (D) за окремі вікові періоди і за весь період дослідження визначали за формулою: $D=W_t - W_0$; середньодобовий приріст (R) – за формулою: $R = W_t - W_0 / t_2 - t_1$, де: W_t , W_0 – кінцева та початкова жива маса, кг; t_2 і t_1 – вік у кінці й на початку періоду, дні. Кратність збільшення живої маси визначали шляхом ділення живої маси у 8-, 12-, 15- і 18-місячному віці на живу масу новонароджених тварин. Одержані результати досліджень обробляли методом варіаційної статистики за Н. А. Плохінським (1969).

Результати дослідження. У результаті проведених досліджень встановлено, що бички різних генотипів за однакових умов годівлі й утримання проявили неоднакову інтенсивність росту живої маси (табл. 1).

Дослідження показали, що бички IV групи відзначалися найбільшою живою масою при народженні. За цим показником вони перевершували аналогів I групи на 10 кг (14 %). В усі наступні вікові періоди вони також мали більшу живу масу. Так, у 18-місячному віці перевага їх, порівняно з контрольною групою, склала 145 кг

(34,1 %) при високій вірогідній різниці ($P<0,001$). Ці бички за живою масою також перевершували ровесників II та III груп при достовірній різниці ($P<0,01$).

Важливим показником, який характеризує прижиттєвий рівень м'ясної продуктивності, є середньодобовий приріст живої маси. Величину середньодобових приростів у різні вікові періоди за однокових умов годівлі та утримання зумовлює генотип (табл. 2).

У м'ясному скотарстві енергія росту молодняку – одна з основних (після відтворення) селекційних ознак. До 8-місячного віку бички всіх груп, окрім IV, мали невисокі середньодобові прирости, що пояснюється низькою молочністю корів. У післямолочний період в усіх групах прирости збільшувалися, однак вони були найвищими у бичків IV групи. У бичків контрольної групи вони після 15-місячного віку різко знижувалися. У них посилювався процес жировідкладення, що свідчить про недоцільність вирощування цих тварин до більш старшого віку.

1. Динаміка живої маси бичків, кг

Вік, міс.	Група				Стандарт породи	
	I	II	III	IV	абердин-ангуська*	нова ангуська**
Новонароджені	25±0,32	30±0,31	32±0,32	35±0,45	-	-
8	200±2,38	220±1,91	240±2,35	270±1,99	200	260
12	300±3,22	320±3,28	350±2,96	390±2,32	290	360
15	365±4,25	400±4,28	430±2,85	480±2,98	345	450
18	425±2,66	490±2,98	525±3,38	570±3,42	400	550

Примітка: * – інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід. – К. : Арістей, 2007; ** – стандарт, розроблений нами

2. Середньодобові прирости бичків різних генотипів, г

Вікові періоди, міс.	Група			
	I	II	III	IV
0–8	729	792	866	979
8–12	833	833	916	1000
12–15	722	888	886	1100
15–18	666	1000	1055	1000
0–18	740	852	913	990

3. Кратність збільшення живої маси піддослідних тварин, рази

Вік, міс.	Група			
	I	II	III	IV
Новонароджені	8,0	7,3	7,5	7,7
8	12,0	10,7	10,9	11,1
12	14,6	13,3	13,4	13,7
15	17,0	16,3	16,4	16,3

Для повнішого висвітлення швидкості росту нами вираховано коефіцієнти росту молодняку по відношенню до живої маси новонароджених тварин (табл. 3).

Результати наших досліджень (табл. 3) свідчать, що найбільший коефіцієнт збільшення живої маси у всі вікові періоди були у бичків контрольної групи, що пояснюється їх мілкоплідністю (малою живою масою) при народженні.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Буркат В. П. Концептуальні підходи до формування галузі м'ясного скотарства // Тваринництво України. – 1997, №4. – С. 9–11.
2. Доротюк Е. М. М'ясне скотарство – джерело високоякісної яловичини та шкіряної сировини. – Х. : ЗАТ «Тираж 51». – 2006. – 320 с.

Висновки. При інтенсивному вирощуванні бички нової створюваної української ангуської породи в усі вікові періоди істотно перевершували аналогів, які широко розповсюджені в Україні. За живою масою і середньодобовими приростами вони у 18-місячному віці досягли живої маси 570 кг (проти 425 кг у ровесників контрольної групи).

3. Доротюк Е. М. Сучасний стан абердин-ангуської породи в Україні й шляхи її удосконалення / Е. М. Доротюк, В. Г. Прудніков, О. І. Колісник // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011, №4. – С. 62–63.